

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U100459

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-07-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Апальков Віталій Віталійович

2. Apalkov Vitaliy V

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 19.00.09

Назва наукової спеціальності: Психологія діяльності в особливих умовах

Галузь / галузі знань:

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 27-06-2023

Спеціальність за освітою: 19.00.09 Психологія діяльності в особливих умовах

Місце роботи здобувача: Національний університет оборони України імені Івана Черняховського

Код за ЄДРПОУ: 07834530

Місцезнаходження: Повітрофлотський проспект, буд. 28, м. Київ, 03049, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 26.709.070

Повне найменування юридичної особи: Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського

Код за ЄДРПОУ: 07834530

Місцезнаходження: Повітрофлотський проспект, буд. 28, м. Київ, 03049, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського

Код за ЄДРПОУ: 07834530

Місцезнаходження: Повітрофлотський проспект, буд. 28, м. Київ, 03049, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Повне найменування юридичної особи: Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського

Код за ЄДРПОУ: 07834530

Місцезнаходження: Повітрофлотський проспект, буд. 28, м. Київ, 03049, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 15.81.43

Тема дисертації:

1. Психологічні механізми регуляції поведінки військовополонених засобами символічної мімікрії.
2. Psychological mechanisms of behavior regulation of prisoners of war by means of symbolic mimicry.

Реферат:

1. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053 «Психологія» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки») – Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, Київ, 2023. Наукову працю присвячено дослідженню психологічних механізмів регуляції поведінки військовополонених засобами символічної мімікрії. У ході аналізу поглядів на природу військового полону досліджено адаптивні стратегії полонених на п'яти основних стадіях військового полону. Внаслідок опрацювання всього масиву інформації було виокремлено риси та характерні особливості поведінки людини у полоні, що уможливили їх виживання в агресивному оточенні ворожого полону. Аналіз зазначеної інформації дав нам змогу змалювати постать полоненого, що гідно пережив полон. На підставі виокремлення ряду важливих складових символічної мімікрії ми встановили, що військовополонений має: 1) бути уважним та чутливим до значущих для нього змін навколишнього середовища; 2) розрізняти у предметах і явищах малопомітні, але істотні для їх декодування ознаки, властивості і зв'язки; 3) вміти швидко запам'ятовувати візуальну і слухову інформацію з можливістю її подальшого уявного відтворення та аналізу; 4) вміти точно сприймати внутрішній світ іншої людини (побратима чи охоронця) у всіх її почуваннях, емоційних та смислових відтінках і створювати за власним задумом такі почування в іншій стороні; 5) вміти проявляти до оточуючих осіб чуйність і співчуття, готовність допомогти задля подальшого формування конструктивних міжособистісних відносин; 6) вміти розпізнавати і декодувати мімічні експресії співрозмовника, правильно тлумачити такі прояви та бездоганно їх відтворювати; 7) розуміти і прогнозувати поведінку людей у складних життєвих ситуаціях, розпізнавати наміри, почуття людини, зважаючи на невербальні та вербальні (психомоторні) сигнали; 8) вміти раціонально поводитися в конфліктних ситуаціях; 9) вміти спрямовувати власну агресію в конструктивне русло, тобто виявляти власну агресію в соціально допустимій формі із передбачуваним соціально допустимим результатом; 10) вміти приховувати власні думки та наміри, щоб уникнути виокремлення себе зі спільноти з однорідними поглядами; 11) мати зрівноважену нервову систему; 12) мати достатній рівень опірності деструктивним чинникам полону, що пригнічують мисленеві та поведінкові функції особистості військовополоненого; 13) вміти вживатися в нову роль, гнучко реагувати на зміни ситуації, декодувати і прогнозувати враження, яке він справляє на оточуючих осіб. З метою встановлення наявності описаних рис та ступіня їх вираженості, підбрано батарею з 20 валідних методик, серед яких 2 авторських. У дисертаційному дослідженні узагальнено теоретичні та емпіричні результати дослідження психологічних механізмів регуляції поведінки військовополонених засобами символічної мімікрії на різних стадіях військового полону, що дало змогу дійти таких висновків: 1. Вітчизняна психологічна наука розглядає символ як обов'язковий референт дослідного дискурсу, а розуміння символу є ключем до розгадки психологічних, соціальних, політичних, релігійних, культурних аспектів життєдіяльності людини. Створення символів – іманентна здатність людини, зумовлена природою її свідомості. Оскільки поведінка особистості включена в широку систему соціальної регуляції, її функціями є: формування, оцінювання, підтримка, регулювання, захист і відтворення необхідних суб'єктам норм, правил, принципів, механізмів, засобів, що забезпечують існування взаємодії, передачу повідомлення, діяльність особистості як члена суспільства та виживання в особливих умовах. 2. Одним із найуживаніших в історичній ретроспективі способів адаптивної поведінки особистості в небезпечних для її життя умовах є символічна мімікрія як свідомо, хитра, імітаційна (оманлива) поведінка чи діяльність людей, коли вони, вдаючись до подвійної моралі й амбівалентності особистих ціннісно-нормативних систем, втілюють у соціальне життя таку маскувальну роль, яка відповідає суспільним експектаціям, умовним нормам і стандартам, які однак, не сповідаються ними. Здатність до символічної мімікрії не є генетично запрограмованою, а формується під впливом соціальних особливостей часу і простору, в яких веде свою діяльність військовослужбовець. Мімікрійна поведінка має усвідомлений та прагматичний характер. Символічна мімікрія – діяльність військовослужбовця з свідомої раціоналізації власної поведінки із використанням психомоторних символів та мови. Пристосування полоненого до нового середовища відбувається за довільно обраною ним адаптивною практикою, набутою протягом попереднього досвіду або перейнятою від інших полонених. Запозичуючи інформацію з навколишнього середовища розум військовослужбовця (в поєднанні із природною хитрістю) продукує в його уяві бажаний образ нового «Я».

2. Dissertation for obtaining the scientific degree of Doctor of Philosophy (PhD) in specialty 053 "Psychology" (field of knowledge 05 "Social and behavioral sciences"). - National Defense University of Ukraine named after Ivan Chernyakhovskiy, Kyiv, 2023. The scientific work is devoted to the study of psychological mechanisms of behavior regulation of prisoners of war by means of symbolic mimicry. During the analysis of views on the nature of military captivity, there were investigated the adaptive strategies of prisoners at the five main stages of military captivity. As a result of the processing of the entire mass of information, the features and characteristics of the behavior of the person in the captivity were singled out, which made it possible for them to survive in the aggressive environment of enemy captivity. The analysis of the specified information allowed us to recreate the figure of a prisoner who survived his captivity with dignity. Based on the identification of a number of important components of symbolic mimicry, we established that a prisoner of war has: 1) to be attentive and sensitive to changes in the environment that are significant for him; 2) to distinguish in objects and phenomena inconspicuous, but essential for their decoding signs, qualities and connections; 3) to be able to quickly memorize visual and auditory information with the possibility of its further imaginative reproduction and analysis; 4) to be able to accurately perceive the inner world of another person (sworn brother or guardian) in all its feelings, emotional and semantic nuances and to create such feelings on the other side according to his own design; 5) to be able to show sensitivity and compassion to others, readiness to help for the further formation of constructive interpersonal relations; 6) to be able to recognize and decode the facial expressions of the interlocutor, correctly interpret such manifestations and reproduce them flawlessly; 7) to understand and predict the behavior of people in difficult life situations, to recognize a person's intentions and feelings, taking into account non-verbal and verbal (psychomotor) signals; 8) to be able to behave rationally in conflict situations; 9) to be able to direct his own aggression in a constructive direction, that is, to express one's own aggression in a socially acceptable form with an expected socially acceptable result; 10) to be able to hide his thoughts and intentions in order to avoid isolating himself from the community with similar views; 11) to have a balanced nervous system; 12) to have a sufficient level of resistance to the destructive factors of captivity, which suppress the mental and behavioral functions of the personality of the prisoner of war; 13) to be able to adapt to a new role, respond flexibly to changes in the situation, decode and predict the impression he makes on others. In order to establish the presence of the described features and the degree of their expression, it was selected a battery of 20 valid methods, including 2 author's. The dissertation research summarizes the theoretical and empirical results of the study of the psychological mechanisms of regulating the behavior of the prisoners of war by means of symbolic mimicry at various stages of the military captivity, which made it possible to reach the following conclusions: 1. Domestic psychological science considers the symbol as a mandatory referent of research discourse, and understanding the symbol is the key to unraveling the psychological, social, political, religious, and cultural aspects of human life. The creation of symbols is an immanent ability of a person determined by the nature of his consciousness. Since the behavior of the individual is included in the broad system of social regulation, its functions are formation, evaluation, support, regulation, protection and reproduction of the norms, rules, principles, mechanisms, and means, which ensure the existence of interaction, the transmission of a message, the activity of an individual as a member of society and survival in special conditions. 2. One of the most used in historical retrospect methods of adaptive behavior of an individual in life-threatening conditions is symbolic mimicry as a conscious, cunning, imitative (deceptive) behavior or activity of people when they, resorting to double morality and ambivalence of personal value-normative systems, embody in social life such a masking role that corresponds to social expectations, conventional norms and standards, which, however, is not practiced by them. The ability to symbolic mimicry is not genetically programmed, but formed under the influence of the time and space social features in which the serviceman conducts his activities. Mimic behavior has a conscious and pragmatic character. Symbolic mimicry is the activity of a serviceman aimed to consciously rationalize his own behavior using psychomotor symbols and language.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хміляр Олег Федорович

2. Khmilar Oleh F.

Кваліфікація: д. психол. н., 19.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лобанова Алла Степанівна

2. Lobanova Alla S.

Кваліфікація: д.соц.н., 22.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мірошніченко Оксана Миколаївна

2. Miroshnychenko Oksana M.

Кваліфікація: к. психол. н., 19.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Широбоков Юрій Миколайович

2. Shyrobokov Yurii M.

Кваліфікація: д.психол.н., 19.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Красницька Ольга Володимирівна

2. Krasnytska Olha V

Кваліфікація: к. пед. н., 13.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

